

Список використаних джерел

1. Савченко А.В. Корупційні злочини в Україні: проблеми кримінально-правового розуміння. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 14-24.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-Ш. Дата оновлення: 28.11.2019 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Кримінальний процесуальний кодекс : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-УІ. Дата оновлення: 28.11.2019 URL: [України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/4651-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/4651-17)
4. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції : Закон України від 18 жовт. 2006 р. № 251-V. Дата оновлення: 18.10.2006 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16>.

Бугера Сергій Іванович, начальник відділу з вивчення проблем захисту національних інтересів в економічній сфері та протидії корупції Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

КОРУПЦІЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ

Для корупціонерів економіка є самим привабливим, поживним середовищем, з якого вони отримують найбільші прибутки, а держава, відповідно, несе найбільші збитки [1]. При цьому функціонування аграрного сектору економіки має певну специфіку, насамперед, через необхідність присутності в більшості технологічних процесах такого специфічного і головного засобу виробництва, як землі, і зокрема, землі сільськогосподарського призначення. Це в свою чергу розширює межі корупційних ризиків в аграрному секторі економіки та призводить до її тінізації.

Так, у сфері земельних відносин основну увагу оперативних підрозділів правоохоронних органів сконцентровано на викритті фактів одержання неправомірної вигоди та корупції з боку посадовців, уповноважених здійснювати розпорядчі функції під час здійснення операцій із землею. Аналіз свідчить, що найчастіше предметом посягань є землі сільськогосподарського призначення. Із загальної кількості виявлених кримінальних правопорушень майже третина пов'язані з протиправними оборудками із землями сільськогосподарського призначення [2, с. 201].

Зокрема, тільки у 2017 році понад 8 тис. га землі сільськогосподарського призначення, власником яких є держава, стали об'єктом корупційних схем, викритих Національним антикорупційним

біро України (НАБУ). Загалом детективами НАБУ викрито понад 2 млрд. грн. збитків, завданих через корупцію в агропромисловому комплексі: 52 % махінації із землею, 48 % розтрата коштів та майна державних підприємств. Понад 70 млн. грн. відшкодовано [3].

Крім того, у 2016-2017 роках спостерігалось різке зростання площі сільськогосподарських земель, що знаходились в тіньовій оренді, тобто орендувались без офіційної реєстрації договорів оренди. Також в останні роки суттєво зростають обсяги неофіційного (фактично - тіньового) ринку у секторі селянських господарств - за експертними оцінками, по овочах він перевищує 80 %, м'ясу - 60 %, молоку - 40 % [4].

При цьому однією з основних загроз, яку представляє тіньова економіка для економічної системи, є спотворення механізмів дії законів та інструментів ринку, що призводить до неефективності механізмів стимулювання економіки, стримуючи економічний розвиток країни. Тому з боку держави важливим є запровадження заходів, спрямованих на мінімізацію впливу системних чинників тінізації економіки [5]. Особливо важливим це є для аграрного сектору економіки, і зокрема, щодо забезпечення ефективної державної фінансової підтримки малих та середніх агровиробників [6].

Необхідно зазначити, що Міністерством аграрної політики та продовольства України розроблено Антикорупційна програму на 2018-2020 роки, головною метою якої є вжиття ефективних та вдосконалення діючих заходів, спрямованих на ефективне й дієве запобігання корупції у всіх сферах діяльності Міністерства [7].

Також важливим є те, що Міністерством аграрної політики та продовольства України був розпочатий процес проведення оцінки корупційних ризиків у діяльності Міністерства. Під корупційним ризиком мається на увазі ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, яка негативно вплине на досягнення органом влади визначених цілей та завдань [8].

Необхідно зазначити, що після об'єднання Міністерства економічного розвитку і торгівлі з Міністерством аграрної політики та продовольства в єдине відомство важливим стало питання синхронізації діяльності всіх ринків та запровадження ефективних, прозорих і зрозумілих правил гри. Реформа аграрної сфери з огляду на її комплексність вимагає стратегічного узгодження із ключовими змінами в інших сферах. Дерегуляція та діджиталізація - ключові інструменти боротьби з корупцією у сферах апробацій, сертифікації та дозвільної діяльності пов'язаних з доступом новітніх засобів виробництва в аграрному секторі та доступу виробленої сільськогосподарської продукції до українського та міжнародного споживача [9].

Підсумовуючи викладене вище, необхідно зазначити, що для підвищення рівня ефективності запобігання корупції в аграрному секторі економіки необхідним є оновлення стратегічних підходів до

вирішення питання запобігання корупції на загальнодержавному рівні. Про це йдеться у Національній доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році [10]. Зокрема вказується на необхідність забезпечення підготовки нової Антикорупційної стратегії на найближчі декілька років, а також розроблення відповідної Програми реалізації нової Стратегії. Цілі Антикорупційної стратегії 2014-2017 років, яких не вдалося досягнути, та заходи Програми з її реалізації, що залишилися невиконаними, за результатами аналізу їхньої актуальності, підлягають включенню до нової Антикорупційної стратегії, що забезпечить поступовість у діях з подолання корупції. Також необхідним є забезпечення формування державної антикорупційної політики та подальшу її реалізацію у тісній співпраці з міжнародними партнерами, із залученням широкого кола експертів з антикорупційних питань та з урахуванням думки бізнес-спільноти та громадськості, що дозволить ефективно виконувати спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції своїх функцій в інтересах суспільства; охопити заходами з протидії корупції усі важливі сфери суспільного життя та укорінити в суспільстві несприйняття корупційних шляхів вирішення проблем.

Список використаних джерел

1. Гончарук С.Т., Рябченко В.В. Корупція - загрозливе явище вітчизняної економіки. URL: https://er.nau.edu.ua>NAU>+Го нчарук_Рябченко.
2. Цвіркун Н.Ю. Деякі аспекти корупції в сфері земельних відносин. *Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції*: зб. тез доп. V Міжнар. наук.-практ. конф., (31 берез. 2017 р., м. Харків, Україна) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Кримінол. асоц. України. Харків: ХНУВС, 2017. С. 201-202. URL: <https://univd.edu.ua>science-issue>issue>.
3. Корупція на державних підприємствах: аграрно-промисловий комплекс. URL: https://www.fflickr.com/photos/nab_ukr/35752749474.
4. Пояснювальна записка до доопрацьованого проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств». URL: https://http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64040.
5. Тенденції тіньової економіки в Україні у 2018 році. URL: <https://http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-U A&id=e3 84c5a7- 6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>.
6. Відсипати грошей: журналісти розпитали фермерів та експертів про корупцію в розподілі аграрних дотацій. URL: <https://agroday.com.ua/2018/12/20/zhurnalisty-razpytaly-fermeriv-ta-ekspertiv-pro-korupsiyu-u-rozpodili-agrarnyh-dotatsiy/>.

7. Антикорупційна програма на 2018-2020 роки: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 22 листопада 2018 року № 568. URL: <https://mimgro.gov.ua/ua/proms/zapobigannya-proyavam-kompriyi/plani-ta-programi-antikomprijnih-zahodiv/antikorupciyna-programa-na-20182020-roki>.

8. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 2 грудня 2016 року № 126. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1718-16>.

9. Тимофій Милованов розповів про мету та перспективи об'єднання двох міністерств. URL: <https://http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7e9b2cd1-ea78-436c-8e12195dbdd10ae0&TimofiiMilovanovRozpovivProMetuTaPerspektiviMinisterstv>.

10. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році: схвалено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції 29 березня 2019 року № 885. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf>.

Бусол Олена Юрївна,

завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Таврійського національного університету імені В. І.
Вернадського, доктор юридичних наук, старший
науковий співробітник

ФЕДЕРАЛЬНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ США В ПРОТИДІІ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ ^У

У 2019 р. виповнилось 111 років із дня створення Федерального бюро розслідувань (ФБР) США. Тридцятий президент США Джон Калвін Кулідж вперше в історії держави розпочав антикорупційну реформу та системну боротьбу з корупцією та організованою злочинністю на вищому рівні влади. В США 26 липня 1908 р. у США було створено Бюро розслідувань для розслідування особливо тяжких федеральних злочинів, в тому числі, корупційних.

Але перші 16 років свого існування Бюро розслідувань використовувалося політиками для зведення рахунків шляхом інтриг, оскільки прокурорів контролювало Міністерство юстиції і Генеральна прокуратура. Апогеєм корупції стала адміністрація 29-го президента США Вільяма Гардінга. У 1935 р. наступний директор ФБР, що обіймав посаду майже півстоліття - Едгар Гувер, зумів підвищити статус Бюро, яке тоді отримало свою нинішню назву «Федеральне бюро розслідувань». Перше в історії США антикорупційне розслідування було розпочато проти міністра внутрішніх справ Альберта Фолля, який в 1929 р. вперше в американській історії був